

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICĂSCĂ-CULTURALĂ

ORGAN OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE A ARADULUI

APARE DUMINECA

DIRECTOR :
Icon. Stavr. Dr. GH. CIUHANDU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
STR. EMINESCU 18

O problemă morală-socială și națională

Un frate preot cu șapte odrasle în familie, ne ruga : să-i mijlocim scutirea de obligamentul de a ținea organul eparhial «Biserica și Școala».

Drept motivare spunea, că ceruse — fără rezultat — un ajutor familiar excepțional dela Ministeriu, pentru restul de patru copii. Că nici județul nu i-a dat, nici un ajutor cât de mic. Nici Biserica n'a avut de unde-i da ceva pentru creșterea la școală și a celorlalți patru. Nu, doarece — adaugem noi — fundațiile eparhiale de burse s'au dus pe copcă, odată cu exproprierea și, apoi, cu conversiunea. Cerând pentru fetiță-sa — cea de a cincia odraslă, de școală — o bursă dela școala respectivă, i-s'a răspuns : Nu ; căci preoții au venituri mari — și dela credincioși și dela stat...

Intr'adevăr, înțelegem necazul profund, al unui părinte și al unei maici preotese, cari și-au cinstit starea socială, cu spor de familie, după rânduiala firii, și în frica lui Dumnezeu. Înțelegem că, lângă alte neajunsuri, îi vine greu să suporte și abonamentul pentru organul eparhial.

...Dar, chestiunea abonamentului, așa credem, s'a rezolvat în cursul vremii, și după stăruințele noastre, într'un chip convenabil, care, desigur, va fi ajuns și la cunoștința Sfinției Sale.

Totuși, facem aci propunerea cătră cei mai mari : Să binevoiască a constata, cine și câți sunt acei preoți cu frica lui Dumnezeu, cari au 6—7 prunci și fete ; și toți aceia să primească *gratuit* organul eparhial.

Acest gest îl socotim de necesar, pentruca Biserica să deie o dovadă, că sfânta noastră Biserică nu e din categoria instituțiilor cari, după scrisoarea părintelui din chestiune, „*consideră copiii cei mulți ca un lux neobișnuit azi și pentru aceea nu ne ajută...*”

*

Noi mulțumim părintelui care ni-a dat îndemn pentru șirele de mai sus.

Pentruca, în realitate, nu e vorba de necazul unui om muritor, ori numai al unei familii care sucombă sub poverile de suportat azi cu nașterea și creșterea de prunci, îndrumându-și odraslele, spre masele țărănești — avem deja un coleg-preot, care și-a lăsat un băiat și-o fată în starea de țărani ! Și cazul nu e singur. Și aceasta întoarcere spre pătura rustică, din care ne-am ridicat aproape toți intelectualii de azi, nici n'ar fi răul cel mai mare.

Dar este altul mai mare ; și nici nu e singurul. *Cine ne poate garanta, că din odraslele de preoți, ca și de alți intelectuali, pentru a căror bună creștere n'ajung puterile familiei și nu contribuie nici societatea și, deci, nici Statul — nu vor ieși, ca mâne, elementele pornite să desființeze ordinea socială de azi și de altfel subminată ? !*

Mai mult decât atât : Viața familiară, ca morală și ca cifră numerică, și până aci ni-e profund deficitară. Concubinajul ne distruge dintr'o lature ; malthusianismul păgân sau suprimarea maternității — lucru ce nu se petrece nici între dobitoace ! — a început a «înflori» și pe la noi. Și când, în aceeași vreme de degenerare sufletească și de stărpire fizică, se mai mențin pildele de vieți familiare datorite de Dumnezeu cu prunci mulți, *nu se gândește nimeni la salvarea acestui tip de familii ? !*

Intr'adevăr, așa ni-se pare, o mare problemă, morală și socială în aceeași vreme, strigă spre societatea românească și spre autoritățile bisericesti și de Stat, prin cuvintele pline de amărăciune și de disperare ale părintelui, de care vorbim :

“*M'am convins, că toate instituțiile consideră copiii cei mulți ca un lux neobișnuit azi și pentru aceea nici nu ne ajută.*”

Noi vedem, în acest gest de resignare, o mare problemă socială-românească, ce își cere,

imperios, soluționarea grabnică, radicală și favorabilă !

Și la noi sunt introduse „ajutoarele familiare“. Mai bine n'ar mai fi, așa cum în realitate sunt ele. Sunt acordate până la maxim de 1—3 copii, cu câte : 100 Lei, 50 Lei și 100 Lei.

Prin urmare, însuși Statul, care admite aceasta scară de ajutoare familiare — dela unu la maximum trei copii — *îndeamnă pe familiile slabe la suflet să-și supprime progeneritura, dela trei capete în sus !*

Ei, bine ! Viețile românești, cari în alte condiții s'ar putea procreia în familiile noastre, sunt indiferente pentru Stat ? Avem atât prisos de populație, încât asemenea vieți sunt indesezirabile ?

Stăm, evident, în fața unei fundamentale rătăcirii morale și sociale, care nu poate, decât să se răsbune amar.

De aceea, toți bărbații înțeleghători și în condiții de a putea ajuta la rezolvarea problemei acesteia, sunt datori s'o facă, radical și fără amânare.

Așa va trebui să se ajungă, de a se pune problema ajutoarelor familiare, pe o altă bază, — mai morală și mai dreap'ă, — una care, în loc de a încuraja nemorala și malthusianismul, să promoveze sporul familiilor funcționarilor publici, bineînțeles, români (și între ei și preoții), asigurând totodată și posibilitățile de educație școlară a acestor elemente, destinate în primul loc de a intra în adevărata slujbă a neamului și-a țării.

Chestia ajutoarelor familiare a fost pusă în alte țări. Franța, despopulată, — după care d'atâtea ori ne orientăm, — dă mari ajutoare familiilor bogate în odrasle. N-am putea-o imita, măcar în această privință și cât mai degrabă ?

Căci, iată, mai zilele trecute, când românca dela Pătărlăgele ne impresionă adânc, născând patru gemeni, nu știm : ce să se fi făcut — sau măcar că se va face — cel puțin în cazul dânsei ?!

Căci, în adevăr, așa cum stăm azi cu chestiunea *încurajării familiei* — care este piatra de temelie socială atât pentru Statul politic, cât și pentru Biserică — stăm cât se poate de rău.

Zadarnice vor rămânea, și propovedania Bisericii despre curăția morală și sporul numeric al membrilor familiilor noastre, precum și actualele mici și inefective ajutoare familiare dela Stat, de câte 100 Lei pentru un copil, 150 Lei pentru câte doi și de 250 Lei pentru câte trei copii, — căci aceste nu ajung.

Prin asemenea ajutoare, cari *se opresc la cîtra de trei* a copiilor luați la cunoștință de către Stat, am putea spune, că mai încurând *se demoralizează spiritul de familie.*

Deci, pentru a ridica moralul și pentru a îmbărbăta pe oamenii cu frica lui Dumnezeu, din rândurile funcționarilor de orice categorie ai Statului român, acesta trebuie să-și *revizuiască radical sistemul* acestor ajutoare și să *creieze ajutoare mai convenabile* pentru încurajarea consolidării familiilor noastre, sub raportul numeric al nașterii și, mai ales, și al posibilităților materiale de educarea copiilor noștri.

La orice caz, problema aceasta merită mai multă luare aminte și sprijin din partea Statului român. În jurul acestei probleme *ar trebui să-și deie mâna*, într'o strânsă colaborare frățască, *Asociația generală a preoților și Asociația funcționarilor publici* ai țării.

Apelăm, cu încredere deplină la conducătorii acestora, pe cari avem cinstea de a-i cunoaște și personal, ca devotați binelui public și intereselor profesioniștilor pe cari îi reprezintă.

Din Cuvântarea I. P. S. Patriarh Miron

la legea pentru organizarea Ministerului Cultelor

(1 Martie 1937)

Se intră în ordinea de zi. Se ia în desbatere proiectul de lege pentru organizarea ministerului cultelor.

I. P. S. PATRIARH DR. MIRON CRISTEA :

Din punct de vedere principial — începe I. P. S. Sa —, existența separată a ministerului cultelor, ca resort independent, este bine venită din punct de vedere al Bisericii, nu numai pentru Biserica dominantă din statul român, care este cea ortodoxă română, ci și pentru celelalte culte, mai ales pentru cultele minoritare, — iar în ce privește cultul ortodox, majoritatea mare a credinței cetățenilor noș-

tri, încă este bun ministerul cultelor, întrucât fără sprijinul statului, Biserica noastră ortodoxă va continua să rămână încă multe decenii în situația umilitoare în care, durere, din punct de vedere al munificenței și al ajutorului dela stat, este și astăzi, după 20 de ani de existență a întregirii neamului nostru, din multe puncte de vedere înapoia tuturor cultelor.

A fost un timp când statul român ne dădea ajutoare din visteria țării în bugetul statului, în urma porției de fiecare suflet ortodox român, dădea 67 de lei, pe când cultul unguresc, numit unitarian, care are

la Cluj un Episcop și, din întâmplare, este singurul episcop unitarian din toată lumea — aiurea nu mai este un asemenea episcop, deși credincioși mai sunt mulți — acest cult, cu 70 000 de credincioși, avea 167 lei de credincios din visteria țării, deci cu 100 lei avea cultul maghiar mai mult decât noi. Până și inapoia mahomedanilor din Dobrogea eram noi, când în toate provinciile și astăzi suntem mai mulți decât oricare alții.

Guvernul lorga a făcut oarecare proporționalitate, astfel că ajutorul dela stat să se dea cum prescrie legea cultelor, după trei principii: întâiu, după numărul sufletelor, al doilea, după trebuințele efective ale bisericii respective și, al treilea, nu-mi mai aduc aminte de el — destul că mai înainte, această proporționalitate nu se respecta până la guvernul lorga, care a făcut o oarecare îmbunătățire. Dar, cum suntem învinuți că protopopii noștri, că cei din fruntea bisericii sunt aderenți ai unui anume partid, venind un alt partid la putere, ca să lovească în ei, a lovit în noi, și a redus numărul protopopilor la 72, adică cu unul mai mult de câte județe sunt. *Noi avem astfel 72 de protopopi la aproape 14 milioane de credincioși, în timp ce un alt cult minoritar, de 13 ori mai mic ca al nostru, are 81 de protopopi în bugetul țării.*

Eu întreb dacă aceasta este o chestiune care corespunde demnității celei mai mari biserici din țara noastră, sau dacă noi suntem oarecum, chemați, meniji, să fim veșnic cei din urmă în propria noastră țară.

Nu vreau să vă vorbesc, căci așa putea să vă înșir multe alte nedreptăți, de unde să se vadă, că și astăzi noi suntem cei din urmă.

Ministerul cultelor, ca resort superior, cred eu că va căuta, cel puțin pentru viitor, să schimbe această nedreptate, și voi fi cel dintâiu, și ca cetățean român, și în calitate de Cap al Bisericii românești, să spun: tratament — și minoritarilor, și nemților, și ungarilor, și mahomedanilor, și la oricine este cetățean loial al țării noastre, să le dăm cu drag, — „noblesse oblige” — să-i legăm de țara noastră și să-i tratăm cu deplină dreptate. *Dar să vie alții înaintea noastră din toate punctele de vedere, și noi să fim cei din urmă, și la urmă să veniți dv., cu drept cuvânt, și să mă întrebați pe mine: Prea Sfinte, de ce sunt în Biserica ortodoxă al cărui Cap ești, atâtea necazuri, atâtea terene înșelene, când eu, ca episcop, nu ca Chiriarh, am cea mai mare eparhie din țară, poate și din lume, aproape 3 milioane de credincioși? În Ardeal sunt 10 eparhii, cu aproape 3 milioane de credincioși. Acele 10 eparhii au 10 bugete dela Stat, cu toată organizarea lor eparhială. Ca să mă înțelegeți mai bine, eu conduc acești 3 milioane ca episcop, cu 3 referenți pe când cele 10 eparhii din Ardeal, au 81 de referenți.*

Eu merg la terenele înșelene cu 3 pluguri, iar ceilalți ară cu 81 de pluguri.

Vă întreb eu: seara, ce vă pot arăta ca rezultat, și ce vă pot arăta alții?

Și atunci, domnilor, să nu vină cineva și să-mi impute mie: de ce nu ari cu 3 pluguri, atât cât ară ceilalți cu ajutor din bugetul statului?

Tot o chestiune analoagă este și numărul clerului de care dispune Biserica noastră ortodoxă română. Noi avem la 13 milioane de credincioși, pentru cari sunt șapte mii și atâția de preoți, ceea ce înseamnă un preot ortodox la 1700 de suflete Ungurii unitarient au un preot pentru 630 de suflete. Vasăzică mai mult decât jumătate. Unde este deci dreptatea ca mie, la 1700 de suflete, o plată la

un singur preot, iar ungarilor unitarient din Ardeal să le dea de două ori mai mult? Nu e:te drept domnilor, și așa stau lucrurile pe toată linia. Ungurii reformați din Ardeal, au un preot la 751 de suflete, eu am la 1700. Unde e dreptatea? Țăranii unitarient din Ardeal au un preot la 414, eu la 1700,

Frații greco-catolici încă sunt și ei români și cetățeni și eu nu-i invidiez pentru situațiunea favorabilă; *au însă un preot la 1189 de suflete. Romano-catolicii din Ardeal au un preot la 1500 de suflete.*

Făcând calculul, nouă ortodoxilor, ne mai trebuie ca să fim aproape de ungarii din Ardeal, încă 7000 de preoți.

În această situațiune, d-lor, vă întreb eu dacă se poate considera abuz de putere, după cum era în proiectul care, spre mulțumirea noastră, s'a îmbunătățit din partea d lui ministru, dacă se poate considera ca un fel de abuz din partea episcopului când, în această situațiune este silit să dea, la cererea insistentă, vehementă a poporului, să le dea un preot nou. Aci este o lăudabilă și bună intențiune, ca să nu se mai facă preoți decât cu ajutorul statului. E foarte bine și suntem foarte mulțumitori guvernului că se silește a avea pentru fiecare din preoții noștri plată dela stat și că *a făcut dintr'o dată 600 parohii noul cu plată, preoților, din bugetul Statului. Dar cu toate acestea, ce departe suntem încă dela adevărata situațiune de apropiere proporțională, de minoritarii din Ardeal!*

Deci chestiunea sporirii preoților cu plată din Ardeal, fără plată dela Stat, cum o da Dumnezeu, este o necesitate de existență a Bisericii noastre ortodoxe.

Nouile parohii

Am spus, d-lui ministru și o repet și înaintea dv.: eri am trimis d lui ministru al cultelor să ia o parohie nouă în buget; nu știu dacă a luat-o sau mai bine zis poate să o ia, căci după ce a mers pe capul bietului ministru de finanțe pentru cele pe cari le-a luat, nu știu dacă mai poate să meargă din nou la ministrul de finanțe pentru o nouă sarcină. Și să vedeți ce strigătoare este: Aci în București, într'o margine a Bucureștilor, este o formație nouă de așezare omească, un fel de comună suburbană, care se numește Parcul Rahovei. Acest Parc Rahova, are donat de la primărie loc de biserică, casă parohială și are 1080 de familii, nu de suflete. Vasăzică nu 400 de familii, cât prescrie legea fundamentală a bisericii pentru o parohie și un preot. Și anume a luat 700 de familii de la o altă parohie, numai eri alaltă eri înființată Lupească, iar 380 de familii le-a luat dela Bărbătescul-Vechiu. Această nouă parohie are 3000 de suflete!

Vedeți deci, domnilor senatori, când minoritarii ungarilor au la 600 suflete un preot plătit de stat pentru tot cazul pot să las eu 3000 de suflete, pradă în brațele idellor comuniste sau sectare! Atunci să nu ne mai mirăm de sectele ce se ivesc dacă lăsăm lumea fără păstor.

Și, domnilor, de unde am luat aceste suflete? La Lupeasca să nu credeți că au rămas mai puțin. La Lupeasca au mai rămas 4000 de familii! Și dacă luăm cinci suflete de familie, atunci de 5 ori 4000 sunt 20 000 de suflete, care au, domnule ministru, un singur preot! douăzeci de mii de suflete, vedeți situațiunea care este!

Și acum, proiectul acesta de lege, ca orice lege are intențiunea, de sigur, de a îndrepta abuzurile și de a le sancționa. Și atunci proiectul acesta cuprinde în

sine oprirea episcopului de a face preoți, dacă nu are preoți dela Stat.

Vă întreb eu, dacă acest proiect ar rămăsa așa cum era la început, mai puteam eu să execut legea și să nu dau la trei mii de oameni un preot? Dacă o deputațiune de burghezi, vine la mine și cere un preot și dacă eu le voi răspunde: „nu vă dau“, atunci eu nu mai pot să răspund chemării mele.

Dincolo la *Bărbătescu-Vechi* au mai rămas *trei mii de familii*, care reprezintă 15.000 de suflete, fără preot.

Deci, d-le ministru, să nu te sperie, dacă te vei pomeni mâine poimăne cu mine, cerându-ți să faci, trei, zece, sau cinsprezece parohii noi.

Legea Take Ionescu

Take Ionescu, odihnească! Dumnezeu acolo unde este, între alte lucruri bune a făcut și legea pentru organizarea Bisericii noastre din 1893. În această lege, după împrejurările de atunci a contingențat numărul preoților. După o consemnare care să găsește la Casa Bisericii, la ministerul cultelor, se știe cari preoți, conform legii Take Ionescu, sunt definiți vi, sunt valizi. Dar aceiași lege mai face și o altă categorie de preoți cari sunt declarați *supranumerari*, și cari sunt trecuți definitiv la o parohie numai după ce moare fostul titular al acelei parohii.

Acești preoți supranumerari funcționau la filia parohie în dreapta, filiala în altă parte ca un călun sau o comună aparte.

Dela Take Ionescu și până astăzi populația din filiale s'a mărit așa de mult, încât în multe părți a devenit mai numeroasă.

Bieții preoți supranumerari ai fie țertalului Take Ionescu abia acum mor.

Dar dacă moare un preot supranumerar, postul lui trebuie să se închidă. Or, situațiunea acum nu mai este aceiaș ca pe vremea lui Take Ionescu. Cele 100 de familii de atunci au devenit astăzi 300 de familii.

Murind preotul, poporul cere insistent alt preot. Dacă voi spune eu poporului, că legea Take Ionescu sistează, preoții protestează. Iată de ce nu se poate menține legea lui Take Ionescu. Și, poate că având acum un minister special de Culte, se va impune necesitatea să se facă, cum spunem noi ardelenii, arondarea nouă a parohiilor, o constatare nouă a împrejurărilor schimbate sub raportul numărului de suflete, ca să vedem în ce stare suntem astăzi. Aceasta este o trebuință fundamentală pentru dezvoltarea viitoare a Bisericii noastre.

Și, aceasta lege a lui Take Ionescu, cu închiderea posturilor de supra-numerari, ni-a făcut nouă greutăți enorme, încât guvernul, forțamente, și cu noi împreună vom fi siliți să facem aceste locuri supra-numerare, în toate cazurile unde sunt 200 de familii la sate și 400 la oraș. Să le facem o parohie independentă, și după puțințele ministerului să le dea dela stat.

Admiterea în seminarii și în facultăți teologice

Altă mizerie, unde și statul, mai mult decât noi Biserica, are vină, este următoarea:

Am sporit extraordinar seminariile și am făcut și o facultate nouă de teologie.

La aceste seminarii se primesc o mulțime de tineri. Mă vedeți *Mitropolit și Patriarh, și eu încă nu*

am primit, de când sunt în Vechiul Regat, nici un singur elev, la nici una din aceste școli, la nici un seminar și la nici o facultate căci nu am nici o cădere, căci primirea în seminarii și în școlile teologice este a guvernului. În seminarii este numită o comisiune, delegată de ministerul cultelor, iar la universități, la facultăți de teologie, precum știți, este autonomie și primirea în facultăți se face în mod autonom, de organele facultăților. Deci, nu am nici o vină dacă în aceste școli sunt mulți sau puțini. Când am văzut că sunt mulți, într'un mod nu am avut să mă amestec, dar am scris și sunt la ministerul cultelor multe memorii ale mele, unde am rugat ministerul cultelor: „Te rog, dispune să nu se mai umple clasele prime seminariale de un număr mare de tineri, pentru că sunt prea mulți absolvenți și nu avem ce face cu ei“. Rezultatul a fost, că ministerul de culte nu a ținut seama de numărul preoților de cari noi avem lipsă. Eu, în eparhia mea, am anual, în mod normal, trebuință de 40 preoți, după statistica ce am făcut-o eu de când sunt aici. Cam 40-45 de decese am pe an și de tot atâția preoți am nevoie. Sporierea extraordinară a numărului de preoți a adus cu sine faptul că avem și noi pe terenul Bisericii, ca și dvs. în toate ramificațiunile absolvenților dela facultățile de drept, medicină, tehnică, etc — un număr extraordinar de tineri, cu cari nu ai ce face.

700 de candidați la 40 de parohii

Și atunci, eu, făcând statistica în eparhia mea, am constatat că la 40 de parohii vacante, am 700 de candidați. Șapte sute de candidați astăzi stau gata și cer numirea de preot. Dar ce să fac cu 700, când eu am normal, la an, numai 40 de locuri? La acești 700, hai să zicem că sunt numai puțini cu 40, că 40 au murit, vin în fiecare an 90 de absolvenți, deci numărul de 700 merge progresiv.

Anul trecut, în 1936 în nouă luni, pentru că a intervenit legea pensionării preoților, eu am avut de întregit la mine în eparhie 150 parohii. La aceste 150 parohii au candidat 1791 candidați.

(va urma)

Praznicul dela Iași

— Un om și opera sa —

Revista bisericească dela Iași „Mitropolia Moldovei“ (nr. 2-3: Febr.-Martie) ne aduce un referat despre praznicul hramului mitropoliei, dela 2 Februarie trecut.

Serbarea bisericească — cu slujire sobornicească a doi mitropoliți — dela Iași și Cernăuți — și a P. Sfințitului dela Galați, dimpreună cu clerici și din alte părți ale țării — a fost, fără îndoială un mare eveniment pentru mitropolia Moldovei. Dar bucuria duhovnicească de acest praznic se resimte și până departe, aici la noi

Hramul catedralei mitropolitane dela Iași s'a potrivit astădată cu împlinirea alor doi ani de arhipăstorie acolo a I. P. Sfințitului Mitropolit Nicodim al Moldovei. Și în acest semn, praznicul dela Iași, la care a luat parte și Ministrul Cultelor d. Victor Iamandi și multă altă lume, a câștigat și importanța specială, de a rezuma viața și activitatea de doi ani a încercatului

Mitropolit, trăitor de viață duhovnicească și cărturărească și, în aceeași vreme, de un iscusit gospodar bisericesc.

Știm și personal, că I. P. Sf. Sa nu este omul reclamului, ci al evlaviei tăcute și muncitoare. Totuși, semnalăm serbarea ce i s'a făcut, nu într'atâta omului, pe cât *vrednicilor*, cărora li-se dorește o tot mai largă *afirmare* la fel în întreg cuprinsul Bisericii noastre.

Cei doi ani de arhipăstorie — după o lungă viață bogată în experiențe de acest fel — la Iași i-au fost deajuns I. P. Sf. Sale pentru bogate realizări, pe cari le vom releva, pe scurt, după numitul organ al Mitropoliei.

Întâi de toate a fost reintrodusă în eparhie liniștea, grav tulburată prin rătăcirea „stilistă”. Insuși Chiriarihul, punând mâna pe pană, a scris aceea minunată Pastorală în cauză, împrăștiătoare de nedumeriri și aducătoare de pace în Biserică.

Au fost organizate, mai departe, centre de propagandă: cu slujbe sobornicești și lucrări predicatōriale, cu un colportaj efectiv, săvârșit prin cântăreșii bisericești, având la îndemână bogăția de broșuri religioase, scrise de însuși Chiriarihul.

Grija de amvon a fost purtată nu numai prin sfaturi, ci și, efectiv, prin cele 14 volume, foarte variate, de Predici ale Părintelui Mitropolit însuși.

În grija Sa de tineret, pelângă îndemnul date Preoșimei, acestea i-a pus la îndemână și un volum special de „predici pentru tineret”; pe lângă care a finit și un contact viu, direct, cu toate școalele secundare.

Alături de străduinți încununale cu rezultat pentru reabilitarea Corului mitropolitan și pentru reînființarea catedrei de Muzică religioasă la Conservatorul din Iași, și alături de intensificarea propoveduirii în popor și prin conferențe culturale, — semnalăm și marea Sa vrednicie de gospodar bisericesc. În aceasta privință remarcăm, pe scurt, redobândirea pământurilor episcopiei dela Huși (unde mai înainte fusese Episcop) și ale mănăstirii Neamțului, căreia îi fusese stareț după retragerea din scaunul de arhiepiscop al Basarabiei. Iar, la Iași, gospodarul bisericesc s'a afirmat prin aceea, că din avutul Său a restaurat deplin vechea catedrală. Bisericii catedrale i-a făcut rost de o nouă și frumoasă clădire, aducătoare de mari venituri. A înființat o librărie și o fabrică de lumânări. Sesia mitropolitană a pus-o la dispoziția clerului catedralei. Iar coroana lucrărilor Sale duhovnicești se vede a fi grija duhovnicească de mănăstiri, încununată până aci cu un rezultat: că tot mai mulți tineri apucă drumul spre mănăstire, destinați a forma, la M-rea Neamțului, școala misionarismului ortodox.

În ordinea administrativă a lucrărilor, un nou sistem de lucrare a fost inaugurat, de pe urma căruia restanțe de lucrări nu mai sunt. Insuși Chiriarihul, în ciuda vârstei înaintate, desleagă în mare măsură problemele, prin multele audiențe ce acordă, ca tot

atâtea prilejuri de a împărtăși soluții, sau cel puțin mângăieri.

Toate aceste vrednicii sunt buni pentru a fi cunoscute de toți.

Dar pentru noi, cari trăim la mare distanță geografică de mitropolia Iașilor și de Chiriarihul ei, avem, totuși, multiple posibilități de a gusta din rodul ostănelilor Sale de cărturar bisericesc. Cu alt prilej vom public seriază lucrărilor I. P. Sfinției Sale, cunoscute de altfel până aici la noi, dar pe cari le dorim să fie și mai cunoscute. Din două puncte de vedere: că o seamă din ele sunt de mare folos pentru cultura Clerului, iar celalalte sunt — prin caracterul lor lămuritor — foarte potrivite pentru zidirea sufletească a credincioșilor.

Librăria noastră eparhială se va îngriji să le aibă, de aci încolo, toate aceste publicații, asupra cărora încă de pe acum atragem atenția Preoșimei noastre.

În centrul activității cărturărești, așa de bogată, a I. P. Sfințitului Mitropolit Nicodim al Moldovei, strălucește, ca un mărgăritar de mare preț, opera sa biblică, pentru a căreia realizare i-a trebuit o lungă viață de om și de călugăr adâncit în Scripturi.

Acest articol informativ despre lucrări dela Mitropolia Moldovei, ținem să-l încheiem, în cel mai potrivit chip, semnalând tocmai opera Sa de investmântarea Bibliei, după toate regulile unei perfecte traduceri, în graiul românesc curat. Iar acum, în urmă, I. P. Sf. Sa a publicat *Biblia Ilustrată*, scoasă în franțuzește, pe care am dori-o și în românește.

Metodul Religiei în școala noastră primară

De Pr. Nicolae Crișmariu.

Acesta era subiectul conferinței mele din Timișoara, publicată în numerele precedente ale acestei foi. La soluția adusă în partea I-a, cu privire la metoda manualelor, am susținut, că nici povestirea plămuită de talentul autorilor, cari abandonează textul biblic și sunt sgârșiți în amănunte, nici ceice amănunțesc povestirea, până la imposibil, ca reprezentanți ai școlii active, nu corespund scopului, ci luarea căii de mijloc, care e respectarea strictă a textului biblic, în povestire.

În urma discuțiunii ce a avut loc, am avut satisfacția să constat interesul, ce-l poartă părinții catolici învățământului religios. Erau păreri pro și contra. De aci m'am simțit obligat, să revin încă cu noi argumente, pentru întărirea tezei ce am susținut. Acestei îndatoriri voesc să satisfac în următoarele:

1. Prima părere, care m'a contrazis, susținea că limba biblică nu se poate folosi în istorioarele biblice, nefiind corecte traduceri Sf. Scripturi.

Răspunsul la aceasta este, că în Sf. Scriptură sunt și locuri corecte, dar aici nu e a se înțelege numai felul de exprimare, ci și însuși textul, pe care ceice scriu în limba plămuită de talentul lor îl părăsesc, fără utilizarea amănuntelor ce le îmbie textul. Insași limba biblică o folosim unde e corectă, însă ca directivă, pentru ținerea în evidență a elementului educativ.

Spre înțelegerea mării deosebiri, dintre povestirea ce nu respectează textul biblic și între povestirea care-l respectează, las să urmeze o comparație

între fâgamente de istorisiri din două lecțiuni, din manualul părinților I. Mihălcescu și Dr. P. Barbu și din manualul meu.

a) Păcatul strămoșesc.

Pr. I. Mihălcescu și
Dr. P. Barbu:

Păcatul făcut de Adam și Eva, prin călcarea poruncii lui Dumnezeu de a nu mânca din fructele pomului oprit, se cheamă *păcat strămoșesc*, pentru că Adam și Eva sunt strămoșii întreg neamului omenesc. Urmările acestui păcat au fost foarte grele. Mai întâi Dumnezeu a certat pe Eva și i-a spus că-i va înmulți năcazurile și durerile. După aceea a zis lui Adam: „Blestemat să fie pământul. Spini și polomidă să producă. Întru sudoarea feții îți vei mânca pâinea, până ce te vei întoarce în pământul, din care ești luat”. Cuvintele din urmă însemnează, că Adam, care fusese făcut nemuritor, ca și îngerii, urma să moară din cauza păcatului săvârșit. Dumnezeu a scos pe Adam și pe Eva din rai..

Manualul meu:

Între toate animalele de pământ, șarpele a fost cel mai înțelept și a zis femeii: „*Adevărat e, că a zis Dumnezeu să nu mâncați din toți pomii raiului?*” Eva a răspuns: „*Din pomul carele este în mijlocul raiului?*” — a zis Dumnezeu — „*să nu mâncați, nici să vă atingeți de el, ca să nu muriți.*” „*Nu veți muri*” — a zis șarpele, — „*ci în ori ce zi veți mânca dintrânsul, se vor deschide ochii voștri și veți fi ca niște Dumnezeu, cunoscând binele și răul.*”

Eva s'a lăsat amăgită de șarpe și văzând, că pomul este plăcut la vedere, cugeta că și poamele lui vor fi bune de mâncare și că e frumos a cunoaște: a luat din rodul lui și a mâncat, apoi a dus și lui Adam și a mâncat și el. Atunci îndată li s'au deschis ochii și au cunoscut, că au păcătuit. Iar când au auzit glasul lui Dumnezeu prin rai, de frică s'au ascuns.

Iar Dumnezeu a strigat pe Adam: „*Adame, unde ești?*” El a răspuns: „*Glasul Tău l-am auzit Doamne, dar m'am temut și m'am ascuns.*” Dumnezeu a zis: „*Da, pentru că ai mâncat din pomul cel oprit.*” Adam a răspuns: „*Doamne, femeea, care mi-ai dat o, mi-a adus din pom și am mâncat.*” Și a zis femeii: „*De ce ai făcut această?*” Ea a răspuns: „*Șarpele m'a amăgit și am mâncat.*”

Atunci a zis Dumnezeu șarpelui: „*Pentru că ai făcut această, blestemat să fii între vietățile pământului, pe pământ te vei târa, și pământul vei mânca în toate zilele vieții tale. Și voi pune vrăjmășie între tine și între seminția femeii, acela va zdrobi capul tău.*”

(Urmează blestemul Evei și al lui Adam și scoaterea din rai).

Analiza acestui text biblic, am făcut-o în conferință. Iar comparația de acum arată evident, că abateră de la textul biblic e lipsită de elementul edu-

cativ, care impresionează și produce în elevi cunoștința stării sufletești, în care au căzut protopărinții înainte și după păcat.

Un singur exemplu numai voi reproduce, spre a evidenția, cât de minunată e limba biblică, în comparație cu textul plăsmuit de autorii amintiți. Reproduc epizoda dela finea pildei despre fiul cel rătăcit, anume: despre purtarea feciorului mai mare, când a dat peste veselia de acasă.

Pilda fiului rătăcit.

Pr. I. Mihălcescu și
Dr. P. Barbu:

Atunci feciorul cel mai mare, care-și economisise partea sa de avere, s'a supărat de primirea bună, ce tatăl său a făcut feciorului celui mai mic, dar tatăl l-a îmbunătățit, zicând: „*Să cade să ne bucurăm, căci frațele tău era mort și a înviat, era pierdut și a fost găsit.*”

Manualul meu:

Iar feciorul cel mai mare era în câmp și venind acasă, când s'a apropiat, a văzut cântece și jocuri. Și chemând pe unul din slugi l-a întrebat: „*Ce sunt acestea?*” Iar el a răspuns: „*Fratele tău a venit și tatăl tău a junghiat vițelul cel gras, pentru că l-a văzut sănătos.*”

Atunci feciorul s'a mâniat și nu vrea să între. Tatăl său însă a ieșit afară și l-a rugat pe el. Iar el răspunzând a zis tatălui său: „*Iată, atâția ani slujesc ție și nici odată nu mi-ai dat macar un ied, ca să mă veselesc cu prietenii mei. Iar când veni fiul tău acesta, carele a mâncat avuția ta cu femeile destrăbate, îi junghiași vițelul cel gras.*” Și tatăl i-a zis lui: „*Fiule, tu în toată vremea ești cu mine și toate ale mele ale tale sunt. Ci se cădea a ne veseli și a ne bucura, că fratele tău acesta, mort era și a înviat și pierdut era și s'a aflat.*”

Cine nu simțește, citind aceste texte, că cel dinfăi te iasă rece, fără de nici o impresie, fiindcă e o povestire sumară, fără amănunte, cari să fie alcătuite cu simț meșteșugit. Pe când, din contră: textul biblic e plin de duioșie și farmec, care captivează pe oricare cititor. De aceea textul biblic e educativ pentru frumusețea limbii și bogăția amănunțelor, cari produc impresii durabile în sufletul elevilor.

Nu poate încapa, deci, nici o îndoielă, că adevărata formă a Istoriilor biblice este aceea, care se ține strict de textul biblic și e susținută de pedagogii renumiți, ca reprezentanți ai metodei treptelor formale.

2. În discuția asupra conferinței mele, a doua părere care m'a contrazis susținea, că metoda școlii active e mai practică.

Părintele Traian Milota din Bucovă, în răspunsul său, a lovit cuiul în cap, susținând, că cu amănunțirea nelimitată a povestirilor catihetului rămâne cu materialul, prescris de programă, neșhauriat. Și avea tot dreptul.

Eu însă, în conferința mea, am combătut acest metod, din mai multe laturi și, în deosebi, că amănunțirea nelimitată duce, dacă nu la eresul, cel puțin la falsificarea adevărului istoric. Apoi, pe lângă că

răpește timpul cel măsurat al catihetului, de multeori alimentează o atmosferă nepotrivită cu seriozitatea subiectului ce tratează.

La premisele acestea, de astă dată, voui mai adăuga să descopăr o nouă latură a metodu'ui, care împedecă realizarea succesului.

Această latură e folosirea legendelor și poveștilor clasice ca material la clasa I-a, apoi predarea celor 10 porunci dumnezeiești, a celor 7 cereri din „*Tatăl nostru*” și a celor 9 fericiri, cu ajutorul poveștilor; aceste din urmă toate, în sumă de 26, cari reprezintă tot atâtea lecțiuni, în plus, peste programă, material aproape de ajuns pentru o clasă.

De aici se vede, că această procedură metodică, contribuie cu o nouă îngreuiare la predarea învățământului religios. Căci e absolut imposibil, ca un catihet, fie el cel mai rutinat și conștiincios, să poată eshauria materialul prescris de programă, ci va trebui să facă reduceri și muflări în materie.

Deci, în astfel de condițiuni să ne întrebăm: în ce constă bunătatea metodului? Fără îndoială, o i care ar fi răspunsul ce se îmbie, satisfăcător nu poate fi.

Iar pentru poveștile clasice susțin, că acelea sunt potrivite ca lectură didactică, nu însă ca materie de învățământ la cl. I.

Subscrisul afirm acestea pe baza experienței. A fost un timp și, e mult de atunci, pe când Dr. Petru Șpan, ca profesor la Sibiu, le-a introdus în învățământ și eu însumi m'am folosit la cl. I, de „*Capra cu trei iezi*”, „*Mama și fetița*” și altele, recomandate de D. Călugăr; dar le-am abandonat, cauzându-mi mare greutate, și m'e și elevilor, și am rămas pe lângă istorioarele religioase-morale, fiind mult mai ușoare.

Dar poveștile clasice nu erau simpatizate nici pe alte locuri, afară de Sibiu, unde sub influința autorității profesorului Dr. P. Șpan, catihetii și-au urmaș pe îndrumătorul metodic, de voie de nevoie.

După toate acestea urmează, că metodel școlii active, spre a fi accesibil învățământului Religiozității, trebuie supus unei corecturi radicale, ceea ce cade în atribuția Inaltei Autorități bisericesti.

Despre ce să predicăm

În Dumineca I. din post (21 Martie), numită a *Ortodoxiei*, vom predica despre Cultul icoanelor și Ortodoxie.

Lumea e plină de icoane. Umbra e o icoană a trupului. Suprafața apei e oglinda minunată a naturii. Ochiul omului e făcut anume pentru a păstra chipul făpturilor. Fața copilului e icoana părinților. Viața noastră nu poate exista fără icoane.

Fiindcă în sf. Scriptură se spune, că Dumnezeu a creiat pre om „după chipul și asemănarea sa” (Fac. 1²⁶), omul își închipue pe Dumnezeu tot după chipul său. Acesta e temeiul, pentru care: Dumnezeu, îngerii și sfinții, în icoane au totdeauna înfățișare omenească.

În cele dintâi 3 veacuri, când creștinismul persecutat se refugie în catacombe, icoanele ce înfățișau pe Mântuitorul erau simbolice: un pește, miel, spic de

grâu, strugure etc., pentru a rămâne ascuns înțelesul lor în ochii persecutorilor. Deodată cu era libertății, bisericile creștine, în special în răsărit, se umplură de icoane sfinte, ce erau cinstite și sărutate cu adâncă evlavie.

Erau însă mulți, îndeosebi din evreii încreștinați, cari nu vedeau în cinstirea icoanelor decât călcarea poruncii II. din decalog, adică o idololatrie. Din pricina acestei concepții înguste, se deslănțui la începutul sec. 8, de către împăratul Leon Isaurul (726), lupta împotriva icoanelor, care dură 100 de ani. Acest împărat, soldat incult, întâiu așeză icoanele din biserici mai sus, ca poporul să nu le poată săruta. Când aceasta nu folosi, le scoase din biserici, prin ce începu zdrobirea, arderea lor și opreliștea de a se mai zugrăvi icoane. Poporul însă și cei mai de seamă teologi nu părăsiră cinstirea lor. În anul 787 se adună la Nicea al șaptelea sinod ecumenic, care hotărî, că „nu numai că este permis ci și folositor și foarte plăcut lui Dumnezeu a avea icoane religioase și a le da cinstirea cuvenită. Această cinstire să fie numai închinare, iar nu adorare, care se cuvine numai lui Dumnezeu. Cinstirea se dă, nu icoanei (materialului), ci persoanei reprezentată pe ea”. După lupte de 100 ani, în *prima Duminecă* din postul Învierii Domnului din anul 842, icoanele au fost introduse din nou în biserici, în mod sărbătoresc.

Cu aceleași argumente și cu aceeași ură luptă în zilele noastre împotriva icoanelor sectarii, inspirați tot de evrei.

Icoanele ar putea fi considerate drept idoli, dacă noi le-am îndumnezei, atribuindu-le aceeași putere ca lui Dumnezeu. Nimeni, închinându-se la o icoană, nu zice: „Icoană, ajută-mi!” ci: „Doamne Iisuse Hristoase, Maica Domnului... Sfinte (cutare)... ajută-mi!”

Omul constă din trup și suflet. El are nevoie și de un suport vizual, pentru a putea contempla cu ochiul sufletesc ceea ce trece dincolo de lumea văzută. „Icoana este un loc, unde Hristos este prezent în har. Este, pentru a spune astfel, locul unei *aparțiuni* a lui Hristos (a Fecioarei, a sfinților, a tuturor acelor, pe cari icoana îi reprezintă). Ritul binecuvântării icoanei stabilește o legătură între icoană și prototipul ei. Icoanele prelungesc pe pământ viețile celor închipuiți. Icoanele pot fi *viziuni* duhovnicești, acordate unui om”. (Bulgakoff). Icoanele sunt biblia celor ce nu știu ceti.

În templul din Ierusalim, în care se ruga și Mântuitorul, erau icoane și sculpturi pe pereți și perdele. El n'a făcut nici o obiecțiune.

Dumineca Ortodoxiei mai e un prilej de a cinsti și prețui religia noastră strămoșească. *Ortodoxie* înseamnă: *dreaptă credință*.

Ceea ce constituie semnul caracteristic al religiei noastre este: cinstirea icoanelor și neclintita credință în Domnul nostru Iisus Hristos.

Cuvintele Apostolului de astăzi se potrivesc de minune cu trecutul Bisericii noastre: Precum Moise nu s'a lepădat de poporul său (Evrei 11²⁴⁻²⁷), așa nici Românii de legea lor strămoșească. „Prin credință au biruit împărății... alții au suferit batjocură și biciu, ba chiar lanțuri și închisoare”. (Evr. 11³³⁻⁴⁰).

Să fimem cu sfințenie la ortodoxia, altoită în sângele nostru, iar ca dovadă a ei să împodobim casele noastre cu icoane ortodoxe. Ele sunt apărătoare ale casei. Unde sunt ele, acolo e strălucirea feții lui Dumnezeu, iar suflarea cerului învâluie în mantia-i ocrotitoare pe casnici.

Nr. 2006/1937.

Comunicat

Arhiepiscopia ort. rom. de Alba-Iulia și Sibiu,
Ne trimite spre publicare următoarele :

„Se aduce la cunoștință candidaților de preoți
că în Arhiepiscopia ort. rom. de Alba-Iulia și Sibiu,
sunt vacante 27 parohii bugetate, iar în regiunea se-
culară alte opt parohii nouă, recunoscute de către
Onor. Minister al Cultelor și Artelor.

Onor. Minister al Educației Naționale a binevoit
a asigura salariul de învățător catehet pentru 47 loca-
lități în regiunea seculară din județul Cluj, Trei-
scaune și Odorheiu, în care urmează a se institui
preoți.

Celce doresc să ocupe vre-unul din aceste po-
sturi, să înainteze în termen de 30 zile Preavenera-
tului Consiliu Arhiepiscopesc, Sibiu cereri, însoțite de
acte asupra pregătirii teologice. Absolvenții de aca-
demii teologice licențiați în teologie să aibă Certifi-
cat de calificare preotească, iar candidații hirotoni-
ți să prezinte carte canonică dela Chiriarhul lor.

Dintre candidații la aceste posturi vor fi prefe-
rați celce cunosc împrejurările și condițiile din re-
giunea seculară.

Celce doresc să reflecteze la unul din aceste
posturi, să-și înainteze cererea cu actele asupra pre-
gătirii teologice.

Consiliul Eparhial ort. rom.
Arad

Nr. 1638/1937.

Comunicat

În conformitate cu dispoziția On. Minister
al Cultelor și Artelor Nr. 13225/1914 din 17
Februarie a. c., publicăm în extensiune urmă-
toarea adresă:

*Copie de pe adresa Ministerului de finanțe. Direcți-
unea Bugetului și a Contabilității generale a Statului
Nr. 346390 din 19 Ianuarie 1937, înreg. la Ministerul
Instrucțiunii sub Nr. 13225 din 20 Ianuarie 1937.*

S'a constatat în ultimul timp, că valorile expe-
diate dela o autoritate la alta, din cauză că nu
sunt bine identificate în adresele de expediere și nu
sunt cu îngrijire atașate, se rătăcesc și prin acest fapt
se produce pagube Statului, care este obligat a des-
păgubi pe beneficiarul acelor valori.

Pentru îndreptarea în viitor a acestei stări de
lucru, Vă rugăm să binevoii a dispune ca serviciile
din subordinea Dvs. să țină în seamă măsurile de
mai jos, cari s'au luat cu caracter general și care să
fie aduse la îndeplinire cu cea mai mare strictețe.

În vederea celor de mai sus și anume a unei
bune organizații a evidenței valorilor și actelor de va-
loare ce se expediază, precum și pentru urmărirea a-
cestor valori se va avea în vedere.

1. Identificarea anexelor

Toate valorile sau actele de valoare emanele dela
administrațiile de încasări și plăți, Casa de Depuneri

sau alte instituții ca: recipise, chitanțe, recipise de de-
pозit provizoriu, titluri de rentă, cupoane, bonuri de
tezaur, bonuri de impozit, ordonanțe de plată, acte
justificative ale ordonanțelor, monezi de hârtie sau me-
talice, chei pentru case de bani, contracte de vânzare,
contracte de închiriere și orice alte hârtii de valoare
ce se expediază de serviciile Dvs., trebuiesc să fie în
primul rând bine identificate în adresa sau raportul
cu care se înaintează, într'un cuvânt să se cuprindă
toate elementele principale ale actului ce se atașează.

2. Atașarea și expedierea

Serviciile să fie obligate ca înainte de a depune
la registraturile generale, hârtiile de expediat, să se
îngrijească cu o deosebită atențiune de atașarea anex-
elor în așa mod încât să se facă imposibilă rătăcirea a-
nexelor de adresa cu care ele se expediază. Să se
facă chiar pe adresă o mențiune foarte vizibilă că se
atașează aneză de valoare și câte anume anexe.

Expedierea acestor hârtii oficiale să se facă tot-
deauna recomandat și în cazul când sunt monezi de
orice fel, să se facă pe plic mențiunea valorii.

3. Confirmările

Adresele sau rapoartele cu cari se trimt valori
sau acte de valoare, vor avea la sfârșit o mențiune
prin care să se pretindă căreia l se expediază cores-
pondența, obligațiunea de a confirma primirea valorilor.

Autoritatea care primește valorile să fie obligată
ca în minimum 3 zile să trimită confirmarea, iar au-
toritatea care a expediat valorile să urmărească prin
serviciile respective, primirea acestor confirmări și să
fie obligată ca în cazul când în termen de 8 zile nu
a primit descărcarea, să solicite în mod expres con-
firmarea.

În felul acesta se va putea din timp în timp
constata fie perderile valorilor expediate, fie dispari-
țiile cauzate prin sustragerea valorilor, de către per-
soane de rea credință.

Aceasta măsură fiind foarte importantă, vă rugăm
a dispune să fie executată cu cea mai mare punc-
tualitate.

4. Adnotări în registre

Serviciile de arhivă să fie obligate ca în regis-
trele de intrare și ieșire să facă o mențiune expresă
și foarte vizibilă despre corespondență care are ata-
șate valori, pentru că în felul acesta se va putea cu
ușurință îndeplini obligațiunile prevăzute la punctul
3 de mai sus.

Pentruca măsurile indicate prin prezenta adresă
să-și poată asigura efectele în mod absolut complet,
Vă rugăm să binevoii a dispune ca ele să fie aduse
și la cunoștința tuturor serviciilor Dvs. exterioare, cu
indicațiunea de strictă aplicare.

Ministra
ss. Mihail Lăzăreanu L. S. Director general
ss. Oghina

Pentru conformitate, ss. Indescifrabil

Cele de mai sus le comunicăm prin aceas-
ta tuturor P. C., Oficii și organe din subordi-
ne, spre știință și conformare.

Arad, 23 Februarie 1937.

Consiliul eparhial ort. rom. Arad